

2517
C1337
y2912
Rok XVII.

Zeszyt 3.

N2B/C 31600

NAFTA

ORGAN KRAJOWEGO TOWARZYSTWA NAFTOWEGO

wychodzi 2 razy na miesiąc 15-go i 30-go

Redaktor:

Dr. Stefan Bartoszewicz

Wydawca:

Krajowe Towarzystwo Naftowe

Sokolnicki & Wiśniewski

Fabryka elektrotechniczna i Zakład instalacyjny

Adres telegr.: Grom Lwów **Lwów** Fabryka przy ul. Na Błonie 1. 38

Biuro główne: Lwów, Słowackiego 1. 18. — Pilia w Krakowie: Bracka 1. 8.

Wyrób artykułów elektrotechnicznych

Budowa całkowitych stacyj elektrycznych. Przenoszenie siły i zastosowanie energii elektrycznej w przemyśle i gospodarstwach rolnych.

Dla kopalnictwa nafty:

Druty w izolacji miniowej i asbestowej uznane i objęte przepisami Urzędu Górn.

Przewodniki izolowane i gołe miedziane Tow. akc. Felten & Guilleaume we Wiedniu (wylączna reprezentacja)

Motory zwykle i szczelnie zamknięte, zabezpieczone przeciw dział. gazów.

Budowa gromochronów na zbiornikach, własnego systemu uznanego przez Tow. Asekuracyjne.

Armatury szybkie pomysłu inż. Postępskiego wzór własny, prawnie ochroniony.

Skrzynki rozdzielcze szczelne na wyłącznik i bezpieczniki.

Dostawa wszelkich materiałów instalacyjnych.

Tow. udział. dla techniki głębokich wierceń i budowy motorów

TRAUZL & Co.

przedtem FAUCK & Co.

WIEDŃ IV./2., WIEDENERGÜRTEL Nr. 2. HEUGASSE 80.

Zastępca na
Galicyę i
Bukowinę

Marek Seemann

(w Drohobyczu

Skład w Borysławiu.

Przyjmujemy zlecenia wykonywania w naszym zarządzie **wierceń** do możliwie największej głębokości i pod daleko sięgającą gwarancją.

Fabryka maszyn i narzędzi wiertniczych

dla wszelkich systemów wierceń tak ręcznych jak i maszynowych.

Specjalności! Żurawie wiertnicze szybkoudarowe „Rapid“ o systemie płuczkowym w połączeniu z naszym patent. wierceniem rdzeni i automatycznym wydzwigniem tychże zapomocą t. zw. odwrotnej płuczki.

Części żelazne do wahacza (balansu) kanadyjskiego z samoprężnym popuszczadłem do dokładnego popuszczania lub podnoszenia świdra w czasie wiercenia (według policyjno-górnicznych przepisów z r. 1904, § 31).

Patentowe rozszerzacz (Nachnahmebohrer) znacznie ulepszone.

Hydrauliczne obcinacze (noże) rur. Pod względem pewności i dokładności w użyciu przewyższają wszystkie inne dotychczas znane tego rodzaju instrumenty. Obcięcie rury bez względu na jej dymenzję uskutecznia się w ciągu kilku minut.

Wielokrążki o specjalnej konstrukcyi dla celów wiertniczych. Dopuszczalne obciążenie zwyż 50.000 kg.

Raki dające się z najbardziej wklonowanej pozycyi zluzować i wydostać, gdy rury nie idą. i t. d. i t. d. i t. d.

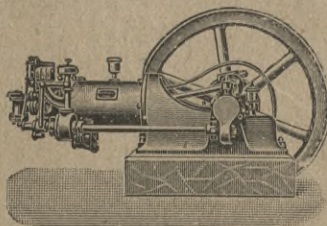
Najwyższe odznaczenie na międzynarod. wystawie w Bukareszcie w r. 1906.

DYPLOM HONOROWY I ŻŁOTY MEDAL.

Oddział budowy motorów

Motorzy gazowe przy użyciu gazu ziemnego do popędu żurawi wiertniczych i do oświetlenia elektrycznego.

Motorzy benzynowe do popędu żurawi pompowych.

Oddział budowy motorów

Lokomotywy o popędzie zapomocą motorów benzynowych, spirytusowych i naftowych — nader praktyczne do różnego rodzaju kolejek.

Zastępca dla oddziału bud. motorów: MAURICY GOLDSCHLAG-GŁAŻOWSKI
Lwów, ul. Grodecka l. 42.

NAFTA

ORGAN KRAJOWEGO TOWARZYSTWA NAFTOWEGO
wychodzi 2 razy na miesiąc 15-ego i 30-ego.

Prenumerata wynosi rocznie 16 koron.

Członkowie „Krajowego Towarzystwa Naftowego“ otrzymują „Naftę“ bezpłatnie.

Adres Redakcyi i Administracyi: Lwów, ul. Kraszewskiego l. 1, biuro Krajowego Towarzystwa naftowego.

Treść zeszytu 3.

Sprawozdanie z działalności Krajowego Towarzystwa Naftowego za rok 1908. — Posiedzenie Wydziału Krajowego Towarzystwa Naftowego. — Projekt zmiany ustawy górniczej. — Wiadomości handlowe. — Rumuński przemysł naftowy w roku 1908. — Eksport nafty galicyjskiej do Niemiec. — Wiadomości z targu ropnego. — Kronika.

Sprawozdanie

z działalności Krajowego Towarzystwa Naftowego
za rok 1908.

(Dokończenie):

Kongres naftowy i międzynarodowy Zjazd Techników Wiertniczych

Stosownie do uchwały międzynarodowego kongresu naftowego w Bukareszcie, że następny kongres naftowy ma się odbyć we Lwowie w roku 1910, Towarzystwo nasze na początku roku sprawozdawczego zaczęło robić pewne przedwstępne przygotowania do kongresu. Delegaci naszego Towarzystwa Franciszek hr. Zamoyski, Prof. Załoziecki i Dr. Bartoszewicz zwołali we Wiedniu posiedzenie rafinerów naftowych i posiedzenie przedstawicieli tych fabryk maszyn i narzędzi, które w kongresie naftowym i planowanej wystawie mogłyby mieć interes, celem omówienia udziału tych sfer w kongresie, lecz spotkali się tam z wielką rezerwą i obojętnością dla całej sprawy; następnie nasze kopalnictwo naftowe popadło w okres ciężkiego przesilenia, z którego tylko bardzo powoli dźwigać się będzie w stanie. Słowem ogólny stan przemysłu naftowego jest jeszcze tego rodzaju, że wszelkie przygotowania do tego kongresu nie mogą być poparte materialnie i moralnie przez przedsiębiorców naftowych

i z tego powodu Wydział naszego Towarzystwa czuł się zniewolonym, odwołać kongres w roku 1910 ze względu na ciężkie stosunki w przemyśle.

Natomiast w roku sprawozdawczym przy końcu sierpnia Towarzystwo nasze wspólnie ze Związkiem Techników Wiertniczych w Borysławiu urządziło we Lwowie Międzynarodowy Zjazd Techników Wiertniczych.

Zjazd ten, któremu przewodniczył Prof. Politechniki Leon Syroczyński, wybrany przewodniczącym na poprzednim Zjeździe, w Hamburgu, wypadł bardzo dobrze, jak o tem świadczyły pochlebne wzmianki w zagranicznych dziennikach; szczególnie imponujące wrażenie na uczestnikach zrobił Borysław. Lwowska Dyrekcya kolei dała osobne wozy i wóz restauracyjny dla uczestników podczas podróży do Borysławia. Prezydent miasta ułatwiło uczestnikom zwiedzenie Miejskiej Galeryi obrazów. Odczyty były wygłoszone wyłącznie przez naszych techników, z wyjątkiem jednego, odczytu o budowie rezerwoarów ziemnych p. Gogu Constantinescu z Bukaresztu. Walne Zgromadzenie Związku Techników, które się odbyło podczas Zjazdu, mianowało wiceprezesa naszego Towarzystwa,

p. inżyniera Wolskiego, członkiem honorowym. Na tem miejscu poczuwamy się do miłego obowiązku złożenia podziękowania Prezydium miasta Lwowa i Lwowskiej Dyrekcji kolejowej za okazaną życzliwość i udogodnienia dla Zjazdu.

Ubezpieczenie emerytalne urzędników naftowych

Z dniem 1 stycznia 1909 roku weszła w życie ustawa o obowiązkowym ubezpieczeniu emerytalnym urzędników prywatnych. Uznając ważność tej ustawy dla urzędników przemysłu naftowego, a z drugiej strony przypisując wielkie znaczenie temu, by kapitał, jaki firmy i urzędnicy składają na ubezpieczenie pozostał w kraju naszym, a nie zasilał wyłącznie centralnego zakładu wiedeńskiego, rozpoczęliśmy z końcem roku sprawozdawczego agitację za tem, by firmy naftowe pracujące w Galicyi, ubezpieczyły urzędników swoich w Towarzystwie Wzajemnych Ubezpieczeń Urzędników Prywatnych we Lwowie jako w zastępczym zakładzie rządowym. W tym celu zainicjowaliśmy parę zgromadzeń urzędników naftowych w Borysławiu i we Lwowie, na których sprawy ubezpieczenia obszernie objaśniał i referował dyrektor tow. wspomnianego p. Stanisław Bał, a oprócz tego wydaliśmy odezwę do wszystkich firm naftowych w Galicyi operujących, by ubezpieczali urzędników swoich w Lwowskim Zakładzie zastępczym. Agitacja nasza odniosła skutek pożądaný i bardzo wiele firm zgłosiło już swoich urzędników do ubezpieczenia w tym zakładzie, przez co znaczny kapitał pozostanie w kraju. Oprócz tego uzyskaliśmy pewną zniżkę premii dla urzędników naftowych, przy ubezpieczeniu według normy A. Skoro już formalności połączone z ubezpieczeniem zostaną ukończone, będziemy się starali o utworzenie w Towarzystwie Ub. Urz. Prywatnych specjalnego działu naftowego, jak również będziemy czuwali nad tem by przemysł naftowy miał odpowiednią reprezentację w organach nadzorczych i kontrolujących tego Towarzystwa.

W roku sprawozdawczym wystąpiliśmy także w obronie przemysłu woskowego, protestując w wysłanym do ministerstwa handlu i robót publicznych memoryale przeciwko importowi bez cła surogatów woskowych służących do fabrykacji cerezyny, przez co

Sprawy woskowe

mógłby się zmniejszyć popyt na nasz wosk surowy. Na ankiecie, którą zwołało w tym celu ministerstwo handlu, zastępował nasze Towarzystwo p. Maurycy Werber, obecnie e. k. inspektor kopalń naftowych i woskowych.

Osobna wzmianka w sprawozdaniu naszym należy się naszym publikacyom. Organ naszego Towarzystwa, czasopismo „Nafta“ wydawaliśmy przez cały rok w języku polskim i niemieckim i w obydwu wydawnictwach służyliśmy interesom przemysłu naftowego; z końcem jednak roku sprawozdawczego zaprzestaliśmy wydawnictwa „Nafty“ w języku niemieckim ze względu na stały deficyt, jaki pismo to przynosiło. Zamierzaliśmy początkowo podtrzymać to wydawnictwo do roku 1910 t. j. do daty międzynarodowego kongresu naftowego; z powodu jednak, że kongres ten w roku 1910 się nie odbędzie, zaprzestaliśmy wydawnictwa niemieckiego. Tem większą opieką musimy otoczyć wydawnictwo polskie, a cała praca redakcyjna i administracyjna tego wydawnictwa koncentrować się będzie w biurze naszego Towarzystwa. Jak zwykle, tak i w roku sprawozdawczym wydaliśmy naszym kosztem tabele statystyczne ilustrujące rozwój przemysłu naftowego w r. 1907, oprócz tego wydaliśmy własnym nakładem nową krajową ustawę naftową z odnośnemi rozporządzeniami wykonawczemi w formie osobnej broszury.

Wierny zasadzie, że tak wielki przemysł jakim jest przemysł naftowy, winien mieć swoich zastępców w ciałach ustawodawczych i w ciałach doradczych rządowych i krajowych, Wydział Towarzystwa naszego w roku sprawozdawczym uchwalił przeprowadzić do Sejmu wybór kilku reprezentantów przemysłu naftowego. Postawieni przez Wydział kandydaci, Prezes Gorayski, Długosz, Lewakowski i Hr. Zamoyski, zostali rzeczywiście posłami wybrani: Gorayski z miasta Sanoka, Długosz z powiatu gorlickiego, Lewakowski ze samborskiego, Zamoyski z drohobyckiego. Do grupy tych posłów przyłączył się wybrany z miasta Drohobycza poseł Dr. Alfred Halban. W ubiegłej kadencji sejmowej nasi posłowie potrafili zainteresować Sejm sprawami przemysłu naftowego i przeprowadzili ważne dla przemysłu naftowego

Publikacje Towarzystwa

Nasza reprezentacja w Parlamencie, Sejmie i ciałach doradczych

uchwały. Sejmowa komisya górnicza, prezesem której jest nasz prezes Gorayski, a sprawozdawcą był członek Wydziału Hr. Zamoyski, spowodowała uchwałę Sejmu o zwołanie ankiety przez Wydział krajowy dla zastanowienia się nad środkami sanacyi przemysłu naftowego, poruszyła niesłuszną interpretację ustaw podatkowych odnośnie do przemysłu naftowego, wreszcie poruszyła sprawę uregulowania strony prawnej spółek naftowych. Poseł Długosz poruszył sprawę wydzierżawienia Krajowemu Związkowi producentów, krajowych zbiorników naftowych.

Stosownie do nowej ustawy naftowej, która wprowadza instytucję Rady Naftowej, uzyskaliśmy do tej Rady prawo wyboru dwóch delegatów, na których Wydział wyznaczył prezesa Gorayskiego i członka Wydziału Schulima Schreiera, a ponadto staraliśmy się, by inne stowarzyszenia zawodowe wysłały także znawców przemysłu naftowego. A więc Towarzystwo Politechniczne wysłało wiceprezesa naszego Towarzystwa Waclawa Wolskiego, Krakowskie Towarzystwo górnicze Posła Zarańskiego, a Związek Górników i Hutników Polskich, przedsiębiorcę naftowego, Wita Sulimirskiego. Uzyskaliśmy w tym roku mandat do Państwowej Rady Przemysłowej, do której Wydział wydelegował członka Wydziału Dra Artura Goldhammera. Do Izby Handlowej Lwowskiej przeprowadziliśmy wybór wiceprezesa Waclawa Wolskiego, Schulima Schreiera i Henryka Machera; ponadto jeszcze z dawnych wyborów pozostaje w Izbie poseł Lewakowski. Po powstaniu przy Lwowskiej Izbie Handlowej Giełdy towarowej, niezawodnie uzyskamy zastępstwo w tej instytucji, jak i w mających powstać przy Izbie sądach polubownych.

Z zadowoleniem skonstatować możemy, że sfery rządowe i krajowe teraz daleko pilniej zajmują się sprawami przemysłu naftowego i że po długim zaniedbaniu spraw tego przemysłu powoli zdobywamy dla tego przemysłu należną opiekę i zainteresowanie. Nie małą w tem zasługę ponosi nasze Towarzystwo, które zawsze walczyło w obronie tego przemysłu.

Ministerstwo robót publicznych zwołało

z końcem roku sprawozdawczego ankietę dla zastanowienia się nad środkami sanacyi przemysłu naftowego. Towarzystwo nasze wzięło inicyatywę, by skupić w swoim łonie pracę komisji i by w ten sposób przygotować materiał dla ankiety którą ma zwołać Wydział Krajowy.

Towarzystwo nasze jest w ciągłym kontakcie z Izłą Handlową Lwowską i Krakowską, udzielając tym Izbom potrzebnych informacyi z dziedziny przemysłu naftowego, z Centralnym Związkiem fabrycznym, ze Związkiem Techników Wiertniczych w Borysławiu, ze Związkiem Górników i Hutników polskich w Austrii.

Członków liczy nasze Towarzystwo 281, w czem 9 członków honorowych, 53 firm, 108 przemysłowców i 111 członków Związku Techników wiertniczych.

Sprawozdanie kasowe za rok 1908 przedstawia się następująco:

I. DOCHODY:

	Prelimin.	Wpłacono
Saldo z roku 1907	451·76	451·76
Towarzystwa Ake.	5.000·—	5.000·—
Wpisowe	100·—	170·—
Wkładki po K 50.—	2.500·—	2.250·—
„ „ 25.—	2.000·—	2.250·—
Zaległości z r. 1907	1.000·—	225·—
Dodatki produkcyjne	7.000·—	3.023·45
Związek Techn. Wiertn.	1.000·—	512·28
Subwencya Wydz. Kraj.	1.000·—	1.000·—
Procenty	—·—	11·97
Nadzwyczajne	—·—	403·20
Pożyczka z fund. dysp.	—·—	2.000·—
Razem	20.051·76	17.297·66

II. ROZCHODY.

	Prelimin.	Wyplacono
Pensya sekretarza	6.000·—	6.000·—
Pensya urzędnika	1.200·—	1.210·—
Płaca woźnego	640·—	640·—
Koszty podróży	2.500·—	2.500·—
Czynsz za lokal	1.600·—	1.600·—
Opał i światło	400·—	411·32
Wydatki kancelaryjne	800·—	777·30
Prenumerata pism	150·—	112·80
Asekuracya	300·—	295·94

Podatki	130.—	120•56
Centralny Zw. Fabr.	130.—	130.—
Subwencya „Nafty“	5.000.—	2.500.—
Nadzwyczajne	200.—	418•98
Statystyka	1000.—	356.—
Druki i biblioteka	—.—	167•98
Razem	20.050.—	17.240•88

Ze sprawozdania kásowego wynika, że dochody Towarzystwa wynosiły o 4.754•10 K. mniej, niż preliminowano, od sumy przychodów bowiem odeciągnąć należy pożyczkę zaciągniętą z funduszu dyspozycyjnego w kwocie K. 2.000.—. Rozehody były mniejsze od preliminowanych o K. 2.810•88. Rok 1908 został zatem zamknięty niedoborem długu zaciągniętego w funduszu dyspoz. K. 2.000.— i długiem w wydawnictwie czasopisma „Nafta“

K. 2.500.—

czyli razem K. 4.500.—

Prezes:

August Gorayski.

Sekretarz:

Dr. Stefan Bartoszewicz.

Posiedzenie Wydziału Krajowego Towarzystwa Naftowego
z dnia 10. lutego 1909 r.

Obecni Pp. Prezes Gorayski, wiceprezes Wolski, członkowie wydziału: Pp. Angerman, Długosz, Dr. Goldhamer, Kiesler, Lewakowski, Mars, Schreier, hr. Zamoyski, Żukowski i sekretarz dr. Bartoszewicz.

Porządek dzienny:

- 1) Odczytanie protokołu,
- 2) Sprawozdanie komisji budżetowej Towarzystwa i preliminarz budżetu na rok 1909,
- 3) Wybór delegata do Krajowej Rady Kolejowej i dwóch członków do międzynarodowej Komisji Naftowej,
- 7) Wnioski i interpelacje.

Sekretarza zwolniono od odczytywania protokołu. Przy punkcie drugim imieniem komisji budżetowej wybranej na poprzednim posiedzeniu, zabiera głos Dr. Goldhammer i proponuje na rok 1909 preliminować do-

chody bieżące w kwocie K 20.306.78, z pożyczki zaległych a ściąganych K 2.250, czyli razem dochody w kwocie K 22.556.78; dla osiągnięcia tej cyfry dochodów komisja proponuje podniesienie zasadnicze wkładek członków na 50 K a firm na 100 K.

Rozehody preliminuje komisja na K 24.970, w czem mieści się zwrot zaciągniętych długów w kwocie K 3.500; ponadto komisja wstawia do rozehodów nowe pożyczki K 1.000 na wydawanie przy polskiej Nafcie krótkich niemieckich komunikatów i K 2.400 na nową siłę pomocniczą do biura i statystykę.

Wydział uchwalił przedłożyć Walnemu Zgromadzeniu do aprobaty preliminarz budżetowy złożony przez komisję z dodatkiem sekretarza Dra Bartoszewicza, że wydawnictwo niemieckiego komunikatu przy polskiej Nafcie i angażowanie nowej siły do biura nastąpi wtedy, gdy można się będzie zorientować, że proponowane podniesienie wkładek da spodziewany rezultat. Ponadto Wydział uchwalił, by wybrana na poprzednim posiedzeniu komisja budżetowa funkcjonowała stale i była pomocną Sekretarzowi Towarzystwa w niektórych wypadkach przy ściąganiu należności; celem agitacji dla zjednywania nowych członków Wydział uchwalił na wniosek komisji, by biuro rozesłało wszystkim członkom Wydziału spis istniejących członków.

Walne Zgromadzenie uchwalił Wydział odroczyć do 6 marca na godzinę 4 popołudniu.

Do krajowej Rady Kolejowej na wniosek p. Lewakowskiego uchwalono delegować p. Franciszka Hr. Zamoyskiego, do międzynarodowej komisji naftowej pp. inżyniera Klaudyusza Angermana i sekretarza Dra Bartoszewicza, przy czem na wniosek p. Żukowskiego uchwalono, by Dr. Bartoszewicz miał prawo likwidowania sobie kosztów tych podróży, jakich pracą w międzynarodowej komisji naftowej będzie wymagać.

Następnie sekretarz odczytuje list ministerstwa handlu, które zawiadamia Towarzystwo, że ze swej strony do międzynarodowej komisji naftowej wydelegowało p. radcę ministerjalnego Roberta Kreutzbrucka von Liefens.

Do prośby Związku Techników wiertniczych, by Walne Zgromadzenie odbyło się w Borysławiu, Wydział się nie przychylił i uchwalił wydelegować przed Walnym Zgromadzeniem do Borysławia członka Wydziału Franciszka Hr. Zamoyskiego i sekretarza Dra Bartoszewicza, dla omówienia z Wydziałem Związku niektórych spraw, które będą na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia.

Posel Lewakowski podnosi, iż po nowych wyborach do Izby Handlowej Lwowskiej, obecnie w Izbie Handlowej będzie siedmiu przemysłowców naftowych, którzy mogą utworzyć osobną komisję naftową. Uchwalono, by biuro Towarzystwa zaprosiło na specjalne posiedzenie tych siedmiu członków przed pierwszym posiedzeniem Izby Handlowej, dla utworzenia solidarnej grupy naftowej w Izbie Handlowej Lwowskiej.

Na tem posiedzenie zamknięto.

Projekt zmiany ustawy górniczej.

Z końcem zeszłego miesiąca wniósł rząd do parlamentu projekt zmiany ustawy górniczej w kierunku utworzenia „wydziałów robotniczych” i instytucji „mężów zaufania robotników, mających czuwać nad bezpieczeństwem pracy w kopalniach”.

Projekt ten podajemy poniżej w streszczeniu:

§ 1. postanawia, że w każdej kopalni, w której pracuje wyż 30 robotników, mają być ustanowione wydziały robotnicze.

§ 2. objaśnia jakie przedsiębiorstwa mają się rozumieć pod nazwą kopalnia i zalicza do tej kategorii kopalnie nafty i wosku.

§ 3. daje ministrowi robót publicznych władzę postanawiania, czy niektóre kopalnie zatrudniające mniej niż 30 robotników mają mieć także swoje wydziały, lub też przyłączone zostaną do innych.

§ 4. zawiera przepis, podług którego na każde 100 robotników wybierać się ma jednego członka wydziału robotniczego i dwu

zastępców, każda dalsza zaczęta setka robotników uważać się ma za całą. Wydział ma się składać najmniej z 3 członków, a gdyby ilość robotników danej kopalni nie miała prawa wybierać 3 członków, w takim razie tworzą wydział także wybrani zastępcy.

§ 5. Do wydziału wybierają wszyscy robotnicy którzy ukończyli 21 rok życia, bez różnicy płci.

§ 6. postanawia, że wybieralnymi są tylko ci mężczyźni, którzy ukończyli 24 lat życia i umieją czytać i pisać, a są od trzech lat zajęci w przedsiębiorstwie należącym do tegosamego okręgu górniczego jak to, z którego mają być wybrani.

§ § 7, 8 i 9. Pierwsze wybory zarządza Urząd górniczy okręgowy, następne przewodniczący Wydziału przed terminem wygaśnięcia, ustanowionym na 3 lata.

§ 10. Organizacya i prowadzenie agend Wydziału podlegają zatwierdzeniu Urzędu górniczego.

§ 11. Zadaniem Wydziału robotniczego jest starać się o porozumienie między robotnikami i chlebodawcą, a gdyby ono zostało zakłócone, o najszybsze przywrócenie normalnych stosunków. Wydział może z własnej inicjatywy stawiać wnioski dążące do poprawy wzajemnych stosunków między pracodawcą a robotnikami.

§ 12. Członkowie Wydziału mają obowiązek czuwania nad stosunkami robotników w kopalni.

§ 13. W każdej kopalni liczącej więcej jak 30 robotników ma się ustanowić przynajmniej jednego męża czuwającego nad bezpieczeństwem pracy robotników. Dla mniejszych kopalni może być za rozstrzygnięciem ministerstwa robót publicznych ustanowiony jeden mąż bezpieczeństwa dla kilku kopalń naraz. Przy większych kopalniach ustanawia się jednego męża bezpieczeństwa na każde 400 robotników. Mniejsze ilości jak 400. uważane będą za dalszą jednostkę przy obliczaniu, jeżeli przekraczają 100. Wybrani przez robotników mężowie bezpieczeństwa rozdzielają między siebie poszczególne części kopalni, których mają dozorować. Podział

ten ma być podany do wiadomości zarządu kopalni i urzędu górniczego, — który ten podział zatwierdza.

§ 14. Każdy mąż bezpieczeństwa ma mieć także wybieralnego zastępcę.

§ 15. Wydział robotniczy, wybiera mężów bezpieczeństwa z terna postawionego przez zarząd kopalni, z pomiędzy członków Wydziału lub ich zastępców. Gdzie jest tylko trzech członków Wydziału z zastępcami, tam musi być przez Zarząd postawiony kandydat tylko z pomiędzy tych trzech.

§ 16. Mężem bezpieczeństwa może być obrany tylko taki, kto przekroczy 30 rok życia, nie był karany od pięciu lat za przekroczenia przepisów bezpieczeństwa i pracuje w danej kopalni przynajmniej od trzech lat, albo od pięciu lat w danym okręgu górniczym.

§ 17. Wybór mężów zaufania następuje większością głosów członków Wydziału robotniczego.

§ 18. Wybór mężów zaufania podlega zatwierdzeniu Urzędu górniczego.

§§ 19, 20 i 21 ustanawiają termin i sposób wyborów, funkcyonowania i zatwierdzania lub mianowania z urzędu mężów zaufania.

§§ 22, 23 i 24. Mężowie bezpieczeństwa mają obowiązek przez cztery dni w miesiącu badać przydzielone im działy w kierunku bezpieczeństwa pracy robotników i zdawać sprawę ze swoich spostrzeżeń; — paragrafami tymi jest unormowany porządek, czas i sposób badania kopalni pod tym względem.

§ 25. normuje sposób protokołowania spostrzeżeń i życzeń męża bezpieczeństwa w odnośnej ku temu celowi założyć się mającej „księdze objazdów“, którą ma kontrolować kierownik kopalni celem spełniania życzeń w niej zawartych i Urząd górniczy okręgowy celem kontroli, względnie pośredniczenia między właścicielem kopalni i mężami bezpieczeństwa.

§§ 26, 27, 28, 29, 30 i 31 omawiają stanowisko, prawa i obowiązki, tudzież stosunek do służbodawcy mężów bezpieczeństwa jakoteż termin trwania ich urzędowania, usunięcie ze służby lub wykonywanego urzędu etc.

§ 32. postanawia, że wszelkie spory jakieby mogły powstać między Wydziałem ro-

botniczym lub mężami bezpieczeństwa z jednej strony a właścicielem kopalni z drugiej strony, mają być rozstrzygane przez sąd poluboway, którego skład, wybór, czas trwania, funkcyonowania i t. p. są objęte §§ 33, 34, 35, 36 i 37. Przeciw rozstrzygnięciu sądu polubownego przysługuje każdej ze stron rekurs do Starostwa górniczego w przeciągu 14 dni od dnia zapadnięcia wyroku.

§§ 38, 39 i 40 omawiają uprawnienia sądu polubownego, § 41 koszty jakie mogą sobie likwidować jego członkowie przez przewodniczącego. Tak dyety członków, jak i kary pieniężne nałożone na sporne strony ściągają Starostwo polityczne na rzecz odnośnych kas brackich, a w braku tychże, kas chorych kopalni, zaś wykonanie innych kar poruczonem jest odnośnemu sądowi.

§ 42. postanawia założenie funduszu, z którego mają być pokrywane wydatki sądu polubownego, dyet jego członków, kosztów powołanych świadków, lub rzeczoznawców etc. a który ma być pokrywany po połowie przez pracodawcę i robotników.

§§ 43—47. omawia postanowienia ustawodawcze nowej ustawy, postanowienia końcowe i czas wejścia odnośnej ustawy w moc obowiązującą.

Wiadomości handlowe.

Produkcya Tustanowie w styczniu b. r. wynosiła 13.475 cystern, produkcya Borysławia 1.720 cystern, czyli razem 15.195 wagonów,

Z cyfry powyższej widzimy, że produkcya w porównaniu z grudniem zeszłego roku cokolwiek wzrosła, blisko o tysiąc cystern. W końcu zeszłego miesiąca przyszły nowe szyby wybuchowe „Tomasz“ i „Władysław“, których produkcya ustaliła się na ca 30 wagonów; na początku tego miesiąca zaś przyszedł szyb „Henryk“ z dzienną produkcją przeszło 20 wagonów; nowe szyby spowodowały ponowną zniżkę ceny, która spadła przy sprzedażach na prompt do 1 korony 20 halerzy.

Komitenci Krajowego Związku Producentów ropy natomiast za dostarczoną do

rezerwarów ziemnych kolejowych ropę otrzymują już K. 1. 42 zaliczki, czyli cenę wyższą niż „outsiderzy“. Jak się dowiadujemy, już przeszło 4.000 wagonów ropy przetłoczono do rezerwarów Związku; Związek buduje już czwarty rurociąg do rezerwarów ziemnych i odda go do użytku tym Towarzystwom Transportowym, które nie mogą tłoczyć przez istniejące dotąd trzy rurociągi.

Wobec wzrastającej ciągle produkcji ropy jest zamierzoną przez Związek, po ewentualnem porozumieniu się z rządem, budowa dalszych 30 rezerwarów ziemnych na ogólną pojemność 30.000 wagonów.

Widoki dojścia do skutku kartelu rafinerów naftowych w ostatnim czasie się nie polepszyły; wprawdzie o zawieraniu umów na sprzedaż nafty na przyszłą kampanię nie nie stychać, nawet zmuszone były niektóre rafinerie stornować dawne umowy z powodu, iż przyjęły na siebie za duże zobowiązania dostawy nafty, a nie zaopatrzyły się dostatecznie w ropę, spekulując ciągle na kupno ropy tylko na prompt po niskich cenach; spostrzegając się więc daję wśród rafinerów tendencya wyczekująca, lecz ciągle jeszcze rafinerie na zgodne porozumienie zdobyć się nie mogą.

Pewną konsolidację wykazały tylko rafinerie galicyjskie w walce o krzywdzące dla galicyjskich rafinerii podwyższenie z dniem 15 b. m. taryfy na rafinowaną naftę, która idzie do Czech i Moraw, przez zniesienie tak zwanych „Partikel-Tarife“. Deputacya galicyjskich rafinerów, w której brał udział i sekretarz Krajowego Towarzystwa Naftowego, dr. Bartoszewicz, prowadzona przez posłów Battaglię, Löwensteina i Zarańskiego, była w tej sprawie 5. b. m. u kierownika ministerstwa kolei dra Forstera i otrzymała ze strony ministerstwa dwa przyrzeczenia: 1) że przy ogólnej rewizji taryf nie nastąpi dalsze różniczkowanie w taryfowaniu ropy i rafinady, 2) że przed rewizją taryf odbędzie się w ministerstwie dla Galicyi ankieta interesowanych w przemyśle naftowym w Galicyi, która oznaczy granice, do jakich podwyższenie taryf w przemyśle naftowym jest możliwe. Natomiast kierownik ministerstwa odmówił cofnięcia zniesienia tych „Partikel-Tarife“ dla nafty rafinowanej, motywując to zarządzenie

poprzednią ankietą rafinerów austriackich, na której większość była za zniesieniem tych refakcyi.

W zarządzeniach ministerstwa należy w każdym razie upatrywać niebezpieczne eksperymenty dla egzystencyi rafinerii galicyjskich i przy rewizji taryf trzeba być czujnym, by dalsze zamiary rządu paraliżować.

Jak się dowiadujemy, rafinerię firmy Kris & Singer w Kołomyi ma zakupić jakieś angielskie konsorcyum celam znacznego rozszerzenia tej rafinerii. W ostatnich czasach zaszła obawa zmniejszenia się eksportu nafty galicyjskiej do Francyi wskutek projektowanej uchwały nowej taryfy cłowej we Francyi. Nowo projektowana taryfa cłowa uchwaloną już została w komisji parlamentarnej, a zawiera między innymi postanowienie, które znosi podatek od fabrykacyi nafty w wysokości 1 franka i 75 centimów od hektolitra. We Francyi dotąd różnica między cłem na ropę i na naftę wynosiła 3 i 1/2 franka na hektolitrze; wprowadzenie podatku od fabrykacyi nafty zmniejszyło tę różnicę o 1. franka i 75 centimów i w ten sposób umożliwiło wprowadzanie nafty rafinowanej gotowej, a zadawało pewien cios istniejącym we Francyi rafineriom, które przerabiały głównie falsyfikat amerykański i założone zostały przez amerykańskie towarzystwo „Standard Oil-Company“.

Amerykański trust miał do niedawna prawie monopola naftowy we Francyi i stosownie do umowy z rządem miał prawo zaopatrywania konsumpcyi wewnętrznej w wysokości 75% całej konsumpcyi nafty z ropy amerykańskiej; cena nafty we Francyi do niedawna wynosiła 36 franków za hektolitr; z chwilą gdy austriackie rafinerie (głównie Fanto i Karpackie Towarzystwo) zaczęły importować galicyjską naftę i robić konkurencyę „Standard Oil-Comp.“, cena ropy spadła na 21 franków; rząd w interesie konsumentów poparł import nafty galicyjskiej i zaprowadził wspomniany podatek od fabrykacyi nafty w wysokości 1 fr. 75 cent., który rafinerie francuskie musiały opłacać; obecnie przez agitacyę tych rafinerii, podtrzymywanych przez „Standard Oil-Comp.“ podatek zamierza znieść, czem znów zadaje

cios galicyjskim importerom, którzy w tym stosunku będą zmuszeni cenę nafty eksportowanej do Francji obniżyć.

Posel austro-węgierski w Paryżu, hr. Khevenhüller zrobił odpowiednie w tej sprawie przedstawienie rządowi francuskiemu, grożąc nawet zmianą taryfy w Austrii na niekorzyść niektórych produktów francuskich.¹⁾

Rumuński przemysł naftowy w roku 1908.

Bilans rumuńskiego przemysłu naftowego za rok 1908 wykazuje stagnację ogólną, bo nie tylko w kierunku eksploatacji i produkcji, ale także w kierunku inwestycji nowych kapitałów.

Produkcja zwiększająca się od roku 1890 z zawrotną szybkością, bo dochodzącą od 5.330 wagonów w r. 1890 do 112.930 wagonów w roku 1907, w którym podniosła się o 24.220 wagonów w porównaniu z rokiem 1906, wzrosła w roku 1908 w porównaniu z rokiem 1907 zaledwie o 2.000 wagonów.

Było to zresztą naturalnem, że procentowo tak wielki wzrost produkcji od roku 1890 począwszy, nie może trwać bez końca w tym samym stosunku i że nadejdzie chwila kiedy osiągnie pewną najwyższą cyfrę, a to z jednej strony dlatego, że tereny, które wydały dotychczas ogromne ilości ropy muszą się wyczerpywać, z drugiej zaś, ponieważ nowo odkryte tereny nie będą mogły w znaczniejszej mierze przewyższyć ubytku, spowodowanego zanikiem produkcji w dawnych szybach.

Widoki nowego wzrostu produkcji nie są jednak tak złe na początku bieżącego roku. Pomimo tego, że wskutek kryzysu tak wewnętrznego jak zewnętrznego, nie tworzą w roku 1908 nowych przedsięwzięć ze znacznymi kapitałami, któreby, zwiększając ogólną działalność przyczyniły się temsamem do zwiększenia produkcji, to przecież, przedsięwzięcia istniejące inwestowały znaczne

sumy w odkrywaniu nowych terenów tak w okolicach uznanych za roponośne, jak i w zupełnie nowych, których wydajność dotychczasowa pozwala na twierdzenie, że stały wzrost produkcji przerwany w roku 1908. rozpocznie się znowu w roku bieżącym.

Sprawa państwowych terenów naftowych, która teraz zajmuje umysły kierujących sfer jest w ścisłym związku z potrzebą wzmożenia produkcji ropy, a wszyscy są o tem przekonani, że ich eksploatacja mogłaby się w znacznej mierze do tego przyczynić. Będące obecnie w mocy prawo o koncesjonowaniu terenów państwowych postawiło tę sprawę w położeniu z którego trudno wybrnąć, miało bowiem być środkiem prohibicyjnym przeciw wyzyskowi lub roztrwonieniu dobra publicznego, przez to jednak właśnie przyczyniło się do wstrzymania wzrostu produkcji ropy w kraju, dla którego zostało uchwalone. Rok 1908 przyniósł postęp w tym kierunku. Wszystkie kompetentne czynniki w państwie nabrały już przekonania o potrzebie zmiany dotychczasowego ustawodawstwa w tym kierunku i o konieczności fruktyfikowania dóbr państwowych jakimi są tereny naftowe rządowe, nie dające dzisiaj zresztą prawie żadnego dochodu; rozehodzić się będzie zatem tylko o sposób w jaki mają być eksploatowane.

Z obecnego stanu stagnacji produkcji ropy w Rumunii, wyłoniła się jeszcze druga, bardzo ważna kwestya w przemyśle naftowym rumuńskim. Oto, biorąc na uwagę miarę wzrostu produkcji ropy od roku 1890 do 1907 zakładano nowe rafinerie, a dawne dystalnie powiększały znacznie swą zdolność przeróbki w tym samym stopniu, w jakim produkcja wznosiła się, tak, że zdolność przeróbki rafinerii rumuńskich przekracza znacznie produkcję ropy roku 1908; liczone tak w tym jak i w przyszłych kilku latach na ten sam procentowy wzrost, jakiego doznała produkcja w ostatnich 10 latach. I dzisiaj rafinerie rumuńskie, obliczone na blisko 200.000 wagonów przeróbki, nie mają dość materiału surowego i musiały się uciec do sprowadzenia ropy galicyjskiej. Po wielu staraniach ze strony rafinerów uzyskano obniżenie kosztów transportu ropy galicyjskiej na kolejach rumuńskich do wysokości 20 franków za wagon

¹⁾ W ostatniej chwili dowiadujemy się, że sprawa budowy przez związek dalszych rezerwarów ziemnych na 30—50.000 wagonów jest na dobrej drodze; natomiast widoki kartelu naftowego słabe, gdyż rafinerie rozpoczęły sprzedaż nafty na przyszłą kampanię po 25 cent. loco Bogumin z baissklausulą.

i 100 kilometrów, a ministerstwo finansów uwolniło ropę galicyjską mającą być wprowadzoną do Rumunii w roku 1909 od cła w wozowego, jeżeli rafinerie sprowadzające wywiozą ją znowu za granicę pod postacią produktów rafinowanych. Tutaj jednak natrafiono znowu na ważne przeszkody, ponieważ rafinerie żądały przyznania im wysokiego procentu na odpadki, z drugiej zaś strony, cały import ropy galicyjskiej byłby korzystnym dla kraju właśnie tylko wtedy, jeżeliby te odpadki i mazut, którego koleje rumuńskie tyle co roku potrzebują, pozostały w kraju. Dzisiaj minister finansów waha się jeszcze, czy ma przedłożyć obecnie obradującemu parlamentowi projekt rządowej ustawy, upoważniającej rafinerie do pozostawienia reziduumów w kraju, tak, że wątpliwem się zdaje, czy oprócz firm „Steaua Romana“ i „Aquila Franco Romana“, które już zakupiły ropę galicyjską, znajdzie się jeszcze jakaś rafineria, któraby zechciała zaryzykować kupno ropy galicyjskiej pod warunkiem wywozu takiej samej ilości dystalatów.

Rok 1908 zaznaczył się także dodatnio w przemyśle naftowym rumuńskim, przez wprowadzenie prawa skontyngentowania wewnętrznej konsumpcji nafty dystalowanej.

Rafineria firmy „Romano-Americana“, która jest właściwie filią „Standard-Oil-Cy“ zaczęła walkę konkurencyjną z innymi rafineriami, celem zdobycia całego wewnętrznego naftowego targu rumuńskiego, w ten sposób, który im się udał już w Ameryce i Niemczech, t. j. przez raptowne znaczne obniżenie ceny. Doszło do tego, że cena jednego cetrnara metr. nafty spadła na 6 a nawet 5·5 franka! Lecz żywa agitacja reszty rafinerów i współdziałanie rządu, śledzącego pilnie i podejrzliwie tę działalność Amerykanów, doprowadziły do wprowadzenia ustawy o repartycji wewnętrznej konsumpcji nafty, której kontyngent został rozdzielony między poszczególne rafinerie w stosunku do ich zdolności produkcji.

Ustawa ta przyczyniła się do utworzenia się „Towarzystwa rozwoju nafty“, które objęło 60% produkcji dystalatów i zaopatruje wewnętrzny targ w naftę i wszystkie inne dystalaty.

Chociaż jednak wszystkie wyżej opisane dane przemawiają za tem, że rok 1909 będzie mieć łatwe widoki rozwoju, druga połowa 1908 roku zaciemniła bardzo ten jasny horyzont przyszłości. Oto, zacięta walka konkurencyjna jaka się rozwinęła w drugiej połowie zeszłego roku między „Niderlandzko-Indyjskiem Towarzystwem“ a „Koninklijke Nederl. Maatsch.“ co do opanowania rynków zbytu na benzynę, obniżyła tak dalece ceny tego produktu, że rentowność wszystkich, a więc i rumuńskich rafinerii, została przez to poważnie zagrożoną. Walka ta trwa dalej, obniża coraz więcej cenę benzyny, która, jako najdroższy produkt najwięcej się przyczynia do rentowności dystalatów, a nawet o niej decyduje — i nie da się przewidzieć jak długo jeszcze potrwa — do jakiego poziomu obniży cenę benzyny.

Do spadku cen benzyny przyczynił się jeszcze i ten moment, że używanie benzolu zamiast benzyny w bardzo wielu kierunkach coraz więcej się rozpowszechnia.

Eksport nafty galicyjskiej do Niemiec.

Nafta galicyjska, o której na targach zagranicznych do niedawnych czasów tylko ze słuchu wiedziano, zaczęła sobie w ostatnich latach zdobywać coraz pocześniejsze miejsce w krajach importujących naftę, szczególnie zaś w Niemczech. I nie dziwnego, skoro produkcja dawno już przerosła zapotrzebowanie konsumpcji austriackiej — musiała sobie nafta galicyjska zdobywać z trudem na zagranicznych targach odbyty, który w ostatnim dziesięcioleciu przybrał poważne rozmiary.

Produkcja ropy, która w latach 1904, 1905 i 1906 trochę się cofała, wynosiła bowiem 82.711, 80.170 i 76.000 wagonów, podskoczyła w roku 1907 na 117.597 wagonów, w roku 1908 zaś na ogromną cyfrę 173.709 wagonów, zaś organizacja eksportu austriackich rafinerii, pomimo rozbicia się zjednoczenia producentów ropy i kartelu rafinerów, pozostała niezwruszona w swej działalności. Właśnie w tym czasie zdołała organizacja ta, pod firmą „Olex“ prowadzona, której kapitał został podniesiony z jednego

na 3 miliony koron, pozawierać stałe umowy komisowe z rafineriami i znacznie powiększyć koło swych odbiorców w rozmaitych krajach tak, że dzisiaj nafta galicyjska ma już zapewnione rynki zbytu w Niemczech, Szwajcaryi, Belgii i Anglii, a nawet i wschód już bywa zaopatrywany w naftę galicyjską, chociaż tam oczywiście, tak Rosya jak i Rumunia są naturalnymi a niebezpiecznymi konkurentami galicyjskich produktów naftowych. Serbia, Bułgaria, Turcja europejska i azjatycka, Anatolia, Palestyna i Egipt sprowadzają już także naftę galicyjską, największym jednak naturalnym odbiorcą jej są bliskie Niemcy, które nie mają własnej ropy. Organizacya eksportu nafty austriackiej podzieliła całe Niemcy na okręgi podlegające filiom poszczególnym Olexu, z których najgłówniejsze są: Południowo-niemieckie Tow. Naftowe w Frankfurcie nad Menem, Bawarsko-austriackie Tow. Naftowe w Norymberdze, Wschodnio-niemieckie Tow. Naftowe we Wrocławiu, Saskie Tow. Naftowe w Dreźnie, Niemiecko-austriackie Tow. Naftowe w Hamburgu i Reńskie Tow. sprzedaży nafty w Düsseldorfie. Nadto posiada Olex rezerwoary i magazyny w dwunastu większych miastach w Niemczech, a mianowicie: Schönriesen, Magdeburgu, Hamburgu, Mannheimie, Offenbachu, Mainz, Deggendorf, Brunświku, Erfurt, Gera, Heerdt i Feldkirch. W bardzo wielu miastach zaprowadzono rozwóz nafty w specjalnych wozach rezerwoarowych, przez co rozszerzyła się znacznie sprzedaż nafty i jej konsumpcya.

Podług austriackiej statystyki wynosił eksport austriackich produktów naftowych w latach 1900—1907 następujące ilości: 210.701, 94.480, 309.162, 520.735, 915.000, 1,617.147, 1,708.178 i blisko 2 miliony cetnarów metrycznych, podniósł się zatem w ostatnich latach gwałtownie i bardzo znacznie. Szczególniej ostatni rok 1908 odznacza się raptowną wyżką eksportu produktów naftowych galicyjskich do Niemiec. W samym miesiącu wrześniu importowały Niemcy 2135 wagonów nafty austriackiej, zaś w czasie od stycznia do października 1908 roku wynosił eksport nafty austriackiej do Niemiec 896.332 C. M. czyli 11

i $\frac{2}{3}\%$ całego niemieckiego importu nafty, który wynosił 7,684.115 C. M. W tym samym czasie roku 1907 wynosił import niemiecki 7,573.210 C. M., z czego 634.647 C. M. z Austrii, to znaczy, że austriacki przemysł rafineryjny wziął udział w niemieckim imporcie tylko w $8\frac{1}{3}\%$. Import nafty galicyjskiej do Niemiec wzrósł zatem w 10 miesiącach 1908 r. w porównaniu z r. 1907 o przeszło 2.600 wagonów, czyli o 41%!

Wiadomości z targu ropnego.

Według podania p. Alfonsa Gostkowskiego, zaprzysiężonego sensała dla sprzedaży produktów naftowych i ropy we Lwowie, ceny ropy w miesiącu lutym przedstawiały się następująco:

8/2 1909, wal. 15/2 124—125, wal. 28/2 126 do 128, wal. marzec—maj 134—139, wal. Maj—kwiecień 1909/1910 00.

Tendencya: lekko wyżkowa, pomimo zwiększonej produkcyi w szybie „Henryk”. Zwiększa się zaufanie w podniesienie się cen.

9/2 1909, wal. 15/2 120—121, wal. 28/2 122 do 125, wal. marzec maj 130—134, maj—kwiecień 1909/1910 00.

Tendencya: Wiadomość o niżce, jaka miała miejsce na targu drohobyckim, podziałała także niżkowo na targ lwowski, wpłynęła na to także wiadomość o zwiększonej prod. w Tustanowicach. Popołudniu jednak ceny cokolwiek się poprawiły, choć w stosunku do dnia poprzedniego znacznie spadły. Transakcyi trochę zawarto na prompt i na okres paromiesięczny, wogóle jednak usposobienie niepewne i wyczekujące.

10/2 1909, zamknięcie notowano o godzinie 5 popoł., wal. 15/2 117—119, wal. 28/2 120—122, wal. marzec—maj 129—134, wal. maj—kwiecień 1909/1910 00.

Tendencya: Ciągłe niżkowa, oczekiwana dalsza niżka.

11/2 1909, wal. 15/2 114—116, wal. 28/2 116 do 119, wal. marzec—maj 113—131, wal. maj—kwiecień 1909/1910. 00.

Tendencya: stale niżkowa, chęć kupna jest, ale po niskiej cenie.

KRONIKA.

Walne Zgromadzenie krajowego Towarzystwa naftowego odbędzie się w myśl uchwały Wydziału z 10 bm. **6 marca br. o godzinie 4-tej popoł. w sali tow. Politechnicznego we Lwowie**, a nie 20-go bm. jak było początkowo projektowane. Na porządku dziennym Walnego Zgromadzenia będzie uchwalenie budżetu na rok 1909; wybór 5 członków Wydziału w miejsce wylosowanych pp. W. H. Mac. Garveya, Zygmunta Bielskiego, Szulima Schreiera i Franciszka hr. Zamoyckiego, i w miejsce Pana Pawła Setkowicza, który

ustąpił wyjechawszy na Bukowinę; ponadto będzie także na porządku dziennym zmiana statutów towarzystwa.

Wybory do lwowskiej Izby handlowej. Odbyte niedawno wybory do lwowskiej Izby handlowej dały bardzo dobry rezultat dla przedstawicieli przemysłu naftowego. Wybrani zostali wiceprezes towarzystwa naftowego p. inż. Wacław Wolski i członkowie Wydziału Adolf Kiesler i Schulim Schreier, ponadto pp. przedsiębiorca naftowy Henryk Macher i Leonard Wiśniewski. Z dawnych wyborów pozostali w Izbie poseł Lewakowski i naczelnik filii banku pragskiego M. H. Reich tak, iż obecnie przemysł naftowy ma 7 reprezentantów w Izbie handlowej lwowskiej.

Światowa produkcja ropy w roku 1908. wynosiła w porównaniu z rokiem 1907 następujące ilości:

	1908 wagonów	1907 wagonów
Ameryka	2,420,000	2,214,986
Rosya	770,000	824,779
Indye holender.	150,000	117,880
Galicja	173,709	117,597
Rumunia	115,000	112,910
Indye angielskie	60,000	57,932
Japonia	30,000	26,813
Niemcy	10,000	10,638
Inne państwa	1,200	1,145
Razem:	3,729,909	3,484,680

Wzrost ogólnej produkcji w roku 1908 w porównaniu z rokiem 1907 wyniósł zatem 245,229 wagonów; z czego na samą Amerykę wypada 205,014 wagonów.

Galicja i Indye holenderskie wykazują także wielką zwyżkę produkcji; tylko Rosya wyprodukowała w roku 1908 o blisko 55.000 wagonów mniej jak w roku 1907.

Standard Oil Cy zawarła jak donosi „die Zeit“ z Królewsko-Holenderskiem Towarzystwem Handlowem układ normujący ceny jakie oba te Towarzystwa mają pobierać za produkty naftowe.

Kopalnia Tow. „Concordia“ w Burloi odkryła w szybie Nr. 183 w 164 metrach bogatą warstwę roponośną, co jest o tyle ważnem, że wskutek tego odkrywa się nowy rozległy teren naftowy, wiele obiecujący. Ropa z tego pokładu jest co do swoich właściwości prawie identyczną z ropą z Campiny, a wybuchala nawet w powyższym szybie do wysokości 5—6 metrów. Towarzystwo to posiada także na południowy wschód od powyższego szybu, szyb Nr. 185, który po zamknięciu wody w 186 metrach wykazuje już silne gazy.

Nowa fabryka benzyny ma powstać podług doniesienia Hamburger Nachrichten w Brunsbüttel; fabryka ta zamierza zajmować się także rafinowaniem nafty.

Czytelnia Polska akademików górniczych

w Przybramie. W niedzielę dnia 23 I. b. r. odbyło się w Czytelnii polskiej akad. gór. walne zgromadzenie na którym po udzieleniu absolutorium ustępującemu Wydziałowi i podziękowaniu przewodniczącemu kol. Obertyńskiemu za dwuletnią działalność dla naszego stowarzyszenia wybrano na rok 1909 następujący Wydział:

Kol. Kalinowski przewodn., kol. Zaleski sekretarz, kol. Knoll skarbnik, kol. Barański bibliotekarz, kol. Adamek gosp. lokalu, kol. Horecki i Mazurkiewicz kom. rewizyjna.

Ropa w Persyi. Wiercenia za ropą w Persyi prowadzone przez Towarzystwo Darcy, utworzone przez australskiego milionera tego imienia, w Arabistanie miały wydać niespodziewane rezultaty po dłuższych bezowocnych próbach. Bez rezultatu pozostałe wiercenia w Kasze Shirin koło Reim Hormog, na wschód od dolnego biegu rzeki Karuno, zostały zaniechane, natomiast przeniesiono się więcej na północ i tutaj, koło wioski Betune, około 80 kilometrów na południowy wschód od Ahwas, natrafiono na obfite źródła ropy bardzo dobrego gatunku.

Jak slychać, przyłączyło się teraz do tego Towarzystwa kilka większych firm, jak Rotszyld londyński „Burma-Oil-Company“ i inne (sprawozd. niem. konsulatu w Bucharze).

Ropa na wyspie Czeleken. Bracia Nobel, sławna rosyjska firma naftowa, otrzymali na wyspie Czeleken szyb o produkcji 10—15,000 ton. Wskutek tego zamierza rząd rosyjski cały tamtejszy teren podzielić na działy, ktoreby na licytacyach wydzierżawiał jako poszczególne koncesye.

Jak donosi „Journal du pétrole“ odkryto w Hiszpanii w głębokości 70—180 m. roponośne pokłady.

Dwa towarzystwa, a mianowicie hiszpańskie „Sociedad petrolifera“ i „Belgijskie górnicze Tow.“ przedsięwzięły dalsze poszukiwania.

Wskutek tego panuje tam teraz zupełnie taka sama gorączka naftowa jak u nas do niedawna.

Jak wiadomo, wyjechał niedawno do Hiszpanii Dr. Rudolf Zuber profesor geologii na tu-tejszym Uniwersytecie, wezwany tamże przez poważne osobistości do wydania swojej opinii w tym kierunku, pomimo tego, że taką opinię wydał już swojego czasu znany w Belgii inżynier Legrand z Brukseli.

Tereny naftowe Santa Maria w Kalifornii wykazują analogiczną budowę i charakter terenu w Baku, a piaskowiec roponośny, dochodzący do 170, a nawet 350 metrów grubości, wprawdzie trochę ciemniejszy jak Bakiński, jest z nim prawie identyczny. Piaskowiec roponośny terenu Sta Maria wykazuje przesiąknięcie o 25 do 40 proc. większe jak zwykle, tak, że uważają go ogólnie za niewyczerpany, a nadzwyczajnie silnie występujące gazy zwiększają wydajność szybów, prze-

ważnie 800 do 1200 metrów głębokich. Najgłębszy wydajny szyb w Santa Maria wykazuje głębokość 4600 stóp, czyli około 1500 m. Szyb nr. 1. Towarzystwa Curien-Oil-City wydał w przeciągu 20 pierwszych miesięcy 3500 wagonów, a chociaż od grudnia 1904 kiedy został odkryty, produkuje jego bardzo spadła, to przecież może być zaliczonym do najlepszych tamtejszych szybów, ponieważ jeszcze dzisiaj wydaje około 50 wagonów miesięcznie. W najbliższem sąsiedztwie powyższego szybu znajdują się jeszcze inne liczne szyby, z produkcją 2500 do 3000 baryłek czyli 50 wagonów dziennie. Ropa z Santa Maria wykazuje tylko 1—1½ prc. zanieczyszczenia wodą, zaś 22—32 prc. benzolu (Beaumé). Produkcja tego terenu wykazuje ogromny wzrost i tak: w r. 1902 wynosiła ca. 100.000, w roku 1907 zaś już 10 milionów baryłek rocznie i to tylko z 150 szybów, cała zaś zbadana powierzchnia terenu wynosi 40 mil². Na podstawie milczącego porozumienia stawia się tam szyby w odległości 100 m. od siebie.

Jeziro smołowcowe na wyspie Trinidad, stanowi już od wielu lat ciekawy przedmiot badania dla uczonych, zostało zaś odkryte przed blisko 100 laty przez admirała Cochrane, który nie czekając zapewnił swojej ojczyźnie Anglii zyski z tego oryginalnego występowania bituminów na powierzchni ziemi. Do dzisiejszego dnia pobiera angielski zarząd wyspy od pewnej amerykańskiej spółki zajmującej się eksploatacją tego jeziora po 5 dolarów za 1 tonę smołowca surowego, zaś po 7½ dolara za tonę rafinowanego smołowca, — tak, że od roku 1893 począwszy, wynoszą dochody rządu z tego źródła przeszło 400.000 funtów szterlingów rocznie. Jezioro to znajduje się około 138 stóp nad poziomem morza a powierzchnia jego wynosi mniej więcej 127 akrów. Powierzchnia jeziora jest prawie gładka, w nocy smoła jest twarda i lamliwa, w dzień zaś, rozgrzana słońcem mięknie i wykazuje zwykłą znaną powszechnie pomarszczoną powierzchnię smoły. W środku jeziora znajduje się przyływ jego z głębi ziemi, odznaczający się występującymi ze stożkowatych wzniesień nad powierzchnią bankami cuchnącego gazu i małych ilości wody. Gaz ten składa się z siarkowodoru i innych gazów, tak, że zapala się od zapalki. W tem miejscu smołowiec jest bardzo miękki, ale ani nie wala, ani nie jest lepki. Przechodzenie przez tę część jeziora jest niebezpieczne z powodu zapadania się w głąb, ponieważ zaś jest podniesioną ponad powierzchnię reszty jeziora, uważają ją za jeden z głównych przyływów. Smołowiec ten można łatwo oddzielać nawet wielkimi blokami, jeżeli się go podkopie, miejsce jednak takie w którym odkopywano go, zarówno się po kilku dniach zupełnie, tak, że niema ani śladu eksploatacji. Składnikami tej smoły są: woda i gaz w 29 prc., części organiczne w 7, mineralne części w 25 i bitum w 39 procentach.

VI. Posiedzenie stałej delegacji Zjazdu polskich górników odbędzie się w Krakowie (ul. św. Jana l. 3) w dniach 14 i 15 lutego br. Na porządku dziennym stanie sprawa układu z zarządami kopalń śląskich celem ustalenia bytu szkoły górniczej w Dąbrowie na Śląsku austriackim, dalej narady nad utworzeniem Związku Górników i Hutników polskich w Królestwie i dalszą organizacją Związku w Austrii, oraz cały szereg spraw bieżących. Zaliczamy do nich: sprawę reprezentacji Związku austriackiego w Radzie państwowej, sprawę utworzenia wyższych studyów górniczych w kraju, noweli do ustawy górniczej i jej znaczenia dla zagłębia krakowskiego. Na posiedzeniu tem wreszcie odbędzie się wybór zastępcy przewodniczącego Stałej Delegacji, równocześnie prezesa Związku Górników i Hutników polskich w Austrii na miejsce Franciszka hr. Zamoyskiego, który zrezygnował z tej godności.

(Komunikat St. Del. Zj. P. G.) 3. II. 1909. 70,

Stare kołty i blachy kołtowe

zakupuje w każdych ilościach

:: i płaci za nie gotówką ::

Spółka Kowalska w Sułkowicach

(ad Izdebnik)

Stowarzyszenie zarejestr. z ogr. poręką

Inżynier lub technik

z długoletnią praktyką wiertniczą, obznajomiony z wierceniem głębokich studzien artezyjskich o wielkich wymiarach, znający dokładnie sposób płuczki, może znaleźć miejsce w Przedsiębiorstwie Wiertniczym. Szczegółowe curriculum vitae, odpisy świadectw, referencye oraz warunki, uprasza się nadsyłać pod adresem:

Biuro Wiertnicze

Łempicki i Sp.

Sosnowice, Królestwo Polskie.

**Przedsiębiorstwo dla głę-
bokich wierceń**

Wit Sulimirski

w Borysławiu

długoletnie doświadczenie na kopalniach ropy w Galicji, na Kaukazie i w Rumunii; obejmuje akordy wiertnicze ewent. z własnym udziałem. Ekspertyzy terenów galicyjskich i kaukaskich. Kupno i sprzedaż terenów naftowych. Wyłączne zastępstwo fabryki lin stalowych Braci Batorowiczów w Drohobyczu.

ALFONS GOSTKOWSKI

przez Izbę handlową i przemysłową we Lwowie mianowany, i przez c. k. Namiestnictwo potwierdzony i zaprzysiężony

senzal

dla sprzedaży i kupna ropy, wosku ziemnego i produktów tych minerałów. Jako urzędnik publiczny pobiera przy transakcyach ściśle oznaczoną a zatwierdzoną przez Namiestnictwo opłatę senzala. Udziela swej klienteli rzeczowych i wiarygodnych informacyi w zakres przemysłu naftowego wchodzących.

Biura: **Lwów**, plac Smolki 1. 4.
Tel.: 1059 — i **Drohobycz**.

**TOWARZYSTWO
dla handlu, przemysłu i rolnictwa
we Lwowie**

VEREIN FÜR HANDEL, GEWERBE UND ACKERBAU IN LEMBERG.

Wyłączne zastępstwo na Galicyę:

Fabryki rur Mannesmann w Komotau. — walcownia rur w Schönbrunn, — oraz Galicyjskiego karpackiego naftowego Tow. przedtem Bergheim & Mac Garvey w Glinniku maryampolskim.

Dyrekcya we Lwowie, ul. Romanowicza 3. * Filie Towarzystwa w Borysławiu, Krośnie i Zagórzcu.

Adres telegraficzny:
Towarzystwo handlowe Lwów.

Konto p. k. o. 825.991.
Rach. bieżący w Banku krajow.
Telefon Nr. 168.

Telegramm-Adresse:
Handelsverein Lemberg.

Towarzystwo dostarcza:

Rury wiertnicze, gazowe, pompowe, do wodociągów i inne wszelkiego rodzaju. Maszyny i kotły parowe. Narzędzia wiertnicze. Liny druciane we wszelkich wymiarach. Kompletne urządzenia do elektrycznego oświetlania. Fittingi, kurki, połączenia itp. Wszelkie materiały potrzebne tak przy instalacyi jak i popędzie maszynowym.

Zastępując firmy lub sprowadzając towary, towarzystwo kieruje się przedewszystkiem myślą przewodnią dostarczenia swojej klienteli maszyn, narzędzi i materiałów pierwszorzędnej jakości.

ROBERT KERN

Zastępstwo Witkowskiej fabryki rur.

Centralne biuro dla Galicyi
we Lwowie, Kopernika 18
≡ Skład w Borysławiu ≡

wykonuje

Rury wiertnicze spajane i bez szwu,
Rury gazowe i wodociągowe,
Rury ropociągowe dla wysokiego ciśnienia,
Rury płomienne bez szwu,
Rury lane żelazne gazowe i wodociągowe,
Rezerwoary żelazne dla ropy, każdej wielkości,
Liny druciane marki: „Priv. öst. ung. Statts- Eisenbahn Gesell.,
Żerdzie ratunkowe i wiertnicze witkowskiej marki specjalnej,
Suwaki wodne i ropne, modelu ciężkiego i lekkiego, fabrykat
specjalny,
Wszelkie armatury dla pary i wody,
Elektrycznie spajane żelazne witkowskie beczki dla transportu
ropy i spirytusu.

Filia wiedeńskiej fabryki narzędzi firmy Blau'a i S-ki
Wiedeń, XX/2 Hellwagstr. 4—8.

Cenniki i oferty na żądanie odwrotnie darmo i opłatnie.

Adres na telegramy: **Robert Kern, Lwów.** — Telefon nr. 766.

Nafta **Benzyna**
Cerezyzna
Parafina
Oleje mineralne
wszelkich odmian.

III

Dom Handlowy

w Wrocławiu

dobrze wprowadzony i ustosunkowany, pragnie zająć się importem wyżej wymienionych galicyjskich artykułów do Niemiec i uprasza interesowanych o złożenie ofert sub „Parafina“ w Redakcyi.

Inżynierowie Knaus & Czajkowski

Przedsiębiorstwo robót
elektrotechnicznych we Lwowie

URZĄDZENIA ELEKTRYCZNE

KAŻDEGO RODZAJU

ŚWIATŁA, SIŁY
I TRAKCYI :: ::

SYGNALIZACYJ
ELEKTRYCZNYCH

MOTORY M A T E R Y A Ł Y
I N S T A L A C Y J N E

PROJEKTY I KOSZTORYSY BEZPŁATNIE

Biura: LWÓW, ul. Kopernika 1. 26

Adres telegraficzny: „MOTOR LWÓW“. :: :: TELEFON Nr. 40.

Uniwersalne Raki

patentu Romana Gierszyńskiego
z wymiennymi bakami do rur
5", 6", 7", 9" i 10"

oraz do rozkręcania lewych rur
sprzedaje i wypożycza Fabryka narzędzi i instrumentów wiertniczych

W. Wolski

W. Zdanowicz i Sp.

w Borysławiu

FILIA

PRASKIEGO BANKU KREDYTOWEGO

we Lwowie — ulica Karola Ludwika 1 29.

Tel. 937, 946, 846. — Zakład centralny w Pradze.

Filie w Kolinie i Ołomuńcu.

Wpłacony kapitał akcyjny kor. 6,000.000 — Fundusze rezerwowe i gwarancyjne kor. 3,200.000.

KORZYSTNE ZAŁĄTWIENIE

wszelkich transakcyj bankowych i lokacyi kapitałów.

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych. — Przeprowadzanie wszelkich obrotów giełdowych na targach krajowych i zagranicznych.

Promesy, Losy (Sprzedaż losów za wypłatą w rachunku bieżącym). — **Otwieranie kredytów i udzielanie pożyczek** na podkład papierów wartościowych. Przyjmowanie w przechowanie i w zarząd papierów wartościowych. Ubezpieczanie losów i efektów od strat z powodu wylosowania. — Wykupno płatnych kuponów i wylosowanych papierów wartościowych. **Listy polecające i akredytywy** na sezony podróży. — **Eskont wekśli. Inkasa i wypłaty** w kraju i na miejsca zagraniczne. — **Wkładki pieniężne** na książeczki wkładkowe (podatek rentowy opłaca Bank) oprocentowuje po

4¹/₂ procent

na asygnaty kasowe z 90-dniowym wypowiedzeniem: oprocentowanie po 4¹/₂ procent w rachunku bieżącym.

ODDZIAŁ KOMERCYALNY:

Finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych i budowli publicznych, kredyty na podatki i cła. Zaliczkowanie faktur towarowych. Kupno i sprzedaż w drodze komisowej towarów i zaliczkowanie tychże.

Towarzystwo akc. dla przem. naftowego

Adres dla telegr.:
„Nafta“ Borysław.

W BORYSŁAWIU

Międzymiastowy
telefon Nr. 13.

Fabryka narzędzi wiertniczych w Borysławiu wykonuje i ma na składzie:

Żurawie wiertnicze szczególnie silnej konstrukcji,

Żerdzie wiertnicze z najlepszego materiału,

Świdry ekscentryczne patentu M. Longchamps'a, jakoteż wszelkie przybory do głębokich wierceń,

Tłoki do wydobywania ropy patentu Mikucki, Krynicki, Żubr,

Zbiorniki na ropę opałową,

Gazowniki specjalnej konstrukcji,

Mierniki na ropę,

Odlewy żelazne i metalowe,

Naprawa kotłów parowych.

Cenniki i kosztorysy na żądanie.

Przedsiębiorstwo wiertnicze

ALBERT
FAUCK

— i Sp. —
Towarzystwo komandytowe

WIEDEN

III/2 vordere Zollamtsstrasse 11
(Stadtparkhof)

Uprasza się o dokładne zwa-
żanie na nazwę i adres firmy

Wykonanie głębokich wierceń z najdalej idącą
gwarancją

za nafta, węglem, solą i t. d.

Urządzanie kompletnych instalacyj wiertni-
czych własnym patentowanym systemem
wiertniczym „Express“.

Korzystne zastąpienie wiercenia kanadyjskiego, dyamentowego
i wolnospadu.

Uzyskiwanie rdzeni przy ruchu ręcznym i parowym „automatyczne“
bez przerwy w wierceniu.

Głębokość dotychczas osiągnięta przy robo-
tach akordowych

przeszło **1.000** metrów
z 6” dymensją końcową.

C. k. ministerstwo rolnictwa oddało firmie wykonanie głębokiego
wiercenia w Wels.